

QUẢN LÝ KHOA HỌC – CÔNG NGHỆ Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC TRONG THỜI KÌ ĐỔI MỚI

ĐÀO TRỌNG HÙNG*

Nhiều năm qua, thuật ngữ “quản lý” xuất hiện khá nhiều trong mọi lĩnh vực của đời sống xã hội. Sẽ không phải là ngẫu nhiên mà mọi người quan tâm tới “quản lý” và hiệu quả của công tác quản lý. Ở các trường đại học, công tác quản lý và hiệu quả của công tác quản lý khoa học – công nghệ (KH-CN) đang trở thành một lĩnh vực được các nhà giáo dục, các chuyên gia khoa học, các sinh viên có năng khiếu nghiên cứu khoa học (NCKH) rất quan tâm và đòi hỏi nhà trường phải có định hướng chiến lược về NCKH đạt mức ngang tầm với việc thực hiện quá trình giáo dục đại học.

Vậy thế nào là quản lý ?

Những nhà bác học tầm cỡ đã quan tâm tới vấn đề KH-CN ra sao ?

Albert Einstein từng nói: *“Nếu NCKH teo đi, đời sống tinh thần của đất nước ngừng trệ và do đó bao khả năng tiến bộ tương lai tan thành mây khói”*.

Để tránh được những điều kìm hãm tiến bộ, không để NCKH teo đi, nhất thiết phải quan tâm tới công tác quản lý KH-CN, quản lý nhân sự khoa học và hiệu quả làm việc của họ giống như việc quản lý nhiệm vụ dạy học của các giảng viên trong trường đại học.

Theo nghĩa rộng và tổng quát nhất thì đặc trưng của quản lý là tác động lên một hệ thống nào đó để đạt được những mục tiêu định trước. Mục tiêu định trước đạt được bằng cách tác động theo những phương pháp nhất định lên đối tượng quản lý. Như vậy, cải tiến và đổi mới quản lý KH-CN trong trường đại học là một trong những nhân tố quan trọng để nâng cao hiệu quả, nâng cao uy tín của trường đại học trong xã hội, và hơn nữa là kết quả nghiên cứu đạt được sẽ góp phần tích cực nhất vào việc bổ sung, đổi mới xây dựng chương trình, giáo trình đào tạo và phương pháp giảng dạy. Nếu không nhanh chóng có phương thức mới để quản lý đạt hiệu quả các công trình nghiên cứu khoa học thì chắc chắn một quốc gia, một trường đại học trong đó có Trường Đại học Sư phạm Tp.HCM sẽ không thoát khỏi sự kém cỏi và ngừng trệ khả năng tiến bộ trong tương lai phát triển của trường đại học như Albert Einstein khẳng định.

* PGS-TS, Viện Nghiên cứu Giáo dục Trường Đại học Sư phạm TP.HCM.

Quản lý KH-CN không phải chỉ là một biện pháp riêng lẻ mà là cả quá trình biến động. Nắm vững các kỹ năng quản lý không phải là vấn đề mới, nhưng lại là vấn đề mới, nhất là khi khoa học đã trở thành lực lượng sản xuất trực tiếp, là một trong những động lực làm tăng trưởng kinh tế trong thời kỳ đổi mới đất nước mà Đảng là người khởi xướng.

Quản lý KH-CN ở một trường đại học cần phải linh hoạt song không thể dễ dãi, nể nang mà phải biết nhạy cảm và phản ứng đúng lúc theo hoàn cảnh. Tính cứng nhắc của các hình thức và phương pháp quản lý có thể kìm hãm sự phát triển của những yếu tố tiến bộ và phát triển.

Người ta thường nói rằng quản lý là nghệ thuật có được do kinh nghiệm. Điều đó đúng, song chưa đủ trong thời đại ngày nay. Sự hội nhập đang mở rộng có tính xuyên quốc gia, trong đó có sự hội nhập về KH-CN, cho nên chúng ta có thể mạnh dạn khẳng định rằng: *Quản lý là nghệ thuật áp dụng khoa học có tính đến kinh nghiệm, nhưng cái căn bản là khoa học chứ không phải những kiến thức rút ra bằng thực nghiệm*¹. Do đó, để làm công tác quản lý KH-CN đạt được kết quả tốt và có hiệu quả cao thì người làm công tác quản lý lĩnh vực này rất cần được qua đào tạo chuyên môn.

Để kết thúc bài viết này, tôi muốn mượn lời của L. Pasteur – nhà bác học sinh hoá học người Pháp – nói với thế hệ ông và thế hệ mai sau: *“Khoa học là linh hồn sự phồn vinh của các quốc gia, là nguồn sống dồi dào của mọi tiến bộ. Chính những phát minh khoa học và ứng dụng của nó đã dẫn dắt chúng ta đi”*². Và từ ý tưởng đó tôi thử phác hoạ một sơ đồ tóm tắt quy trình quản lý KH-CN, hy vọng sẽ góp phần vào quá trình tác nghiệp công tác quản lý KH-CN để nâng cao hiệu quả nghiên cứu khoa học trong trường đại học, góp phần trực tiếp nâng cao chất lượng đào tạo đại học của chúng ta (xem sơ đồ trang 171).

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Vũ Dũng (1995), *Tâm lý xã hội với quản lý*, NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- [2]. Đào Văn Tiến (1982), *Khoa học hoá cách suy nghĩ, học tập*, NXB Thanh niên, Hà Nội.
- [3]. Joachim Matthes (1994), *Một số vấn đề lý luận và phương pháp nghiên cứu con người và xã hội*, Hà Nội.
- [4]. Guxarov, B. Radaev (1978), *Tìm hiểu về Cách mạng khoa học – kỹ thuật*, NXB Khoa học và Kỹ thuật, Hà Nội.

¹ A. Guxarov, B. Radaev (1978), *Tìm hiểu về cách mạng Khoa học – Kỹ thuật*, NXB Khoa học kỹ thuật, Hà Nội, tr.143.

² Đào Văn Tiến (1982), *Khoa học hoá cách suy nghĩ và học tập*, NXB Thanh niên, Hà Nội, tr.3.

SƠ ĐỒ TÓM TẮT QUY TRÌNH QUẢN LÝ KHOA HỌC – CÔNG NGHỆ

